

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

بهرام رحمانی
۲۹ سپتمبر ۲۰۱۶

آغاز یک دوره جدید در ترکیه!

(بخش چهارم)

رئیس‌جمهوری ترکیه می‌گوید در دیداری که با معاون رئیس‌جمهوری امریکا داشته به‌او گفته قاضی و دادستان پرونده رضا ضراب، بازرگان ایرانی-ترکیه‌ای، پیش‌تر در ترکیه «مهمان» جنبش فتح‌الله گولن، خطیب منتقد دولت اردوخان بوده‌اند.

اردوخان، به‌تازگی گفته‌است طی دیداری که با جو بایدن داشته در مورد موضوع آقای ضراب، گفت‌وگو کرده‌است. رضا ضراب ۳۳ ساله، در ماه مارس سال جاری میلادی در میامی امریکا بازداشت شد؛ قاضی پرونده او ریچار برمن است و دادستان نیز پریت بارارا. او به‌اتهام‌هایی مانند دور زدن تحریم‌های ایران روبه‌رو، کمک به‌بنیاد «خیریه» همسر رجب طیب اردوخان است.

به گزارش روزنامه حریت، به نقل از اردوخان، او به جو بایدن گفته است «وزارت دادگستری امریکا پرونده را به دادگاهی فرستاده که قاضی و دادستان آن قبلاً مهمان «فتو» (جنبش مرتبط با گولن) بودند. به‌عبارت دیگر، وزارت دادگستری امریکا، (پرونده) ضراب را به دست کسانی داده که فتو میزبانان بود».

او افزوده «به‌بایدن گفتم. او گفت من این مقدار در جریان نبودم. آن‌ها در جریان روابط خود به دنبال چیز دیگری هستند، نه به‌دنبال اجرای قانون».

این سخنان در روز چهارم مهر ماه ۱۳۹۵ در هواپیمای رئیس‌جمهوری ترکیه، در هنگام بازگشت او از گردهمایی سراسری ملل متحد گفته شده و پنجم مهر ماه منتشر شده است. مقام‌های امریکائی هنوز به‌این گفته‌ها واکنش نشان نداده‌اند. جو بایدن، معاون رئیس‌جمهوری امریکا، در شهریور ماه با مقام‌های ترکیه دیدار کرده بود به‌آن‌ها گفته بود در مورد استرداد گولن، از خود بردباری نشان دهند تا «تمامی الزاماتی را که قانون در نظر گرفته‌است، رعایت شود». دولت اردوخان، هر واقعه‌ای که بر علیه دولت و رئیس‌جمهور ترکی روی می‌دهد به فتح‌الله گولن و جنبش مرتبط به او نسبت می‌دهد و او را هدایت‌کننده کودتای نافرجام تیر ماه می‌داند. گولن ساکن امریکا است و آنکارا در چند مورد نارضایتی خود را از بازپس‌گرفته‌نشدن او ابراز کرده است.

رضا ضراب، بازرگانی ایرانی‌ترکیه‌ای است. نام او در جریان پرونده فساد دولتی در ترکیه، پرداخت رشوه و دور زدن تحریم‌های هسته‌ای ایران مطرح شده است. در پی افشای پول‌شویی‌های ۸۷ میلیارد یورویی توسط او، ده‌ها نفر به‌اتهام دریافت رشوه، همکاری یا نقل و انتقالات غیرقانونی پول و قاچاق طلا در ترکیه بازداشت شدند. اردوخان به‌مخاطر

این‌که موضوع به‌مدت یک سال از او پنهان نگاه داشته شده بود، ده‌ها تن از مقام‌های ارشد پلیس را از کار برکنار کرد. او در دی ماه ۱۳۹۲ گفته بود این پرونده «دسیسه‌ای برای ضربه به‌استقلال و پیشرفت ترکیه» است.

دادستانی امریکا رضا ضراب را علاوه بر نقض تحریم‌های ایالات متحده متهم ساخته است که با پرداخت ۴/۶۵ میلیون دلار به‌خیریه‌ای که «امینه اردوخان»، همسر رئیس جمهوری ترکیه آن را بنیان گذاشته، به‌مقامات ترکیه رشوه داده است.

خبرگزاری بلومبرگ روز پنج‌شنبه ۶ خرداد ۱۳۹۵، به‌دنبال مخالفت دادستانی امریکا با آزادی رضا ضراب به‌عقید وثیقه گزارش داد که دادستانی امریکا یک اتهام دیگر را هم به‌پرونده او اضافه کرده که نشان می‌دهد وی از سال ۲۰۱۳، به‌مؤسسه آمینه اردوخان، همسر رجب طیب اردوخان، کمک مالی می‌کرده است.

این مؤسسه غیرانتفاعی که در استانبول بنیان گذاشته شده است ظاهراً بر تشخیص زود هنگام اختلالات و آموزش کودکان دارای معلولیت ذهنی تمرکز دارد و در این راستا به‌خانواده‌های کم‌درآمد حمایت مالی می‌کند.

اما دادستانی امریکا در برگه‌ای که ضمیمه پرونده رضا ضراب شده است، عنوان کرده که کمک‌های مالی وی به‌مؤسسه خیریه «بانوی اول» ترکیه، نشان از رابطه نزدیک او با رئیس جمهور ترکیه دارد.

این سند، همچنین می‌گوید که ارتباطات ضراب با عالی‌ترین مقامات دولت ترکیه دو سال قبل به‌تغییرات گسترده در اداره پلیس و دادستانی ترکیه منجر شد و تحقیقات قضائی از وی و برخی مقامات ارشد دولت ترکیه را که به‌اختلاس متهم شده بودند، متوقف کرد.

رضا ضراب، اواخر پائیز سال ۱۳۹۲، به‌اتهام پول‌شویی و فساد مالی همراه با تعدادی از فرزندان اعضای دولت وقت رجب طیب اردوخان بازداشت شد. او تنها در حدود دو ماه در زندان ماند و در نهایت دادستانی ترکیه نیز پرونده را مختومه اعلام کرد.

همسر اردوخان، رضا ضراب و... در تصویر بالا

اردوخان در صحبت‌های اخیرش با خبرنگاران، در عین حال به‌موضوع سازمان غیردولتی «توگم» (مرکز توسعه اجتماعی) نیز اشاره کرده و می‌گوید نه او و نه همسرش، بنیان‌گذار این سازمان نیستند. در خرداد ماه امسال گفته شده بود مؤسسه‌ای خیریه، «که متعلق به امینه اردوخان» همسر رئیس‌جمهوری ترکیه است، از رضا ضراب بیش از ۴ میلیون دلار گرفته است.

رئیس‌جمهوری ترکیه می‌گوید از نظر قوانین آن کشور، رضا ضراب هیچ کار خلاف قانونی انجام نداده و آنکارا در قبال بازداشت یک شهروند ترک در خارج از آن کشور، «بی‌تفاوت نخواهد بود».

اردوخان می‌گوید در جریان پرونده ضراب «نیت‌های مخربی» وجود دارد و نام او در کیفرخواست مطرح شده است.

ریچارد برمن، قاضی فدرال در منهتن نیویورک، با درخواست ضراب، برای پرداخت وثیقه ۵۰ میلیون دلاری مخالفت کرده و گفته، او ممکن است به کشورهای چون ترکیه و ایران برود، که با امریکا قرارداد استرداد مجرمین ندارند. به گفته این قاضی فدرال، اتهام‌ها علیه رضا ضراب، جدی‌ست.

رضا ضراب، در ماه مارس ۲۰۱۶، در میامی به‌هنگام سفر با همسر و دختر پنج ساله‌اش به «دیزنی ورلد» بازداشت و به‌صدها میلیون دلار معاملات مالی با تهران در راستای دور زدن تحریم‌های امریکا علیه ایران متهم شده است. به‌گزارش رویترز، این اتهام‌ها می‌تواند به‌صورت تا ۳۰ سال زندان برای رضا ضراب منجر شود. طبق این گزارش، رضا ضراب مهم‌ترین وکلای نیویورک را استخدام کرده تا بتوانند در دادگاه از او دفاع کنند.

وکلای این تاجر ایرانی-ترکیه‌ای، از دادگاه فدرال درخواست کرده بودند تا در ازای وثیقه‌ای به مبلغ ۵۰ میلیون دلار با حبس خانگی او در آپارتمانی در منهتن نیویورک تحت نظارت ۲۴ ساعته نگهبانانی که هزینه آن‌ها را پرداخت می‌کند، موافقت شود.

اما قاضی ریچارد برمن، پس از دو هفته بررسی این درخواست را رد کرده و گفته است، دارایی‌های هنگفت رضا ضراب و فقدان پیوند وی با جامعه امریکا خطر فرار وی را افزایش می‌دهد و مضاف بر این که او می‌تواند به‌کشورهایی چون ترکیه و ایران برود که با امریکا قرارداد استرداد مجرمین ندارند.

قاضی ریچارد برمن، تصریح کرده است، هیچ‌کدام از شروط درخواست‌شده توسط وکلای رضا ضراب نمی‌توانند تضمین کنند که وی در روز محاکمه در دادگاه حاضر می‌شود.

این قاضی فدرال تأکید کرده است، علیه رضا ضراب اتهام‌های جدی مطرح است که در صورت اثبات این اتهامات، او می‌تواند به‌زندان طولانی محکوم شود.

دادستانی امریکا علاوه بر رضا ضراب، کاملیا جمشیدی و حسین نجف‌زاده، یکی کارمندان ارشد بانک ملت ایران را به‌هم‌دستی با این تاجر ایرانی ترکیه‌ای متهم کرده است.

دادستانی امریکا می‌گوید این سه نفر در فاصله سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ به‌افراد و نهادهای ایرانی، از جمله بانک ملت که یکی از بزرگترین‌های بانک‌های ایران است، از طریق نقل و انتقال پول توسط شرکت‌های متعلق به رضا ضراب در بانک‌های ترکیه و امارات متحده عربی، به‌حکومت ایران کمک کرده‌اند تا تحریم‌های امریکا را دور بزنند.

رضا ضراب ماه مارس و دو ماه پس از برداشتن تحریم‌های علیه ایران که نتیجه توافق هسته‌ای آن کشور با قدرت‌های جهانی بود، در شهر میامی امریکا بازداشت شد.

رجب طیب اردوخان، مقامات دستگاه قضائی امریکا را متهم کرده که در پرونده رضا ضراب، بازرگان ایرانی ترکیه‌ای، در واقع شخص او را هدف قرار داده‌اند.

اردوخان در یک مصاحبه تلویزیونی با شبکه ان‌تی‌وی ترکیه، گفته که دادستانی امریکا به‌دنبال آن است که در جریان بازجویی از رضا ضراب این‌طور القا کند که رئیس‌جمهور ترکیه و همسرش از کمک‌های مالی آقای ضراب بهره گرفته‌اند. رضا ضراب، اکنون در نیویورک بازداشت است.

بر اساس ادعانه‌ای که در منهتن نیویورک تسلیم دادگاه شده، رضا ضراب و دو نفر دیگر به‌تلاش برای انجام صدها میلیون دلار معامله مالی و نقض تحریم‌های امریکا علیه ایران متهم هستند.

رجب طیب اردوخان، در مصاحبه تلویزیونی به‌خبرنگاران گفته است که چند روز پیش در حاشیه اجلاس سازمان ملل در نیویورک با جو بایدن، معاون رئیس‌جمهوری امریکا، درباره پرونده رضا ضراب صحبت کرده است.

به گفته اردوخان، دادستانی امریکا به دنبال آن است که رابطه‌ای میان بنیاد توگم (که از آقای ضراب کمک مالی دریافت کرده) و رجب طیب اردوخان و همسرش بیابند. اردوخان می‌گوید نه او و نه امینه اردوخان، همسرش، از بنیان‌گذاران این مؤسسه نیستند و هدف تنها «مطرح کردن نام» آن‌ها در دادگاه است.

رئیس‌جمهوری ترکیه می‌گوید در صحبتش با جو بایدن به او گفته که شماری از مقام‌های امریکائی دخیل در این پرونده به‌عنوان مهمان جنبش فتح‌الله گولن به ترکیه سفر کرده‌اند. او این افراد را متهم کرده که از آقای گولن خط می‌گیرند. اردوخان افزوده است: «من این موضوع را به‌بایدن گفتم و او گفت که از آن بی‌خبر بوده است».

رجب طیب اردوخان و فتح‌الله گولن

ترکیه بارها از امریکا خواسته فتح‌الله گولن، رقیب سیاسی اردوخان را که در امریکا زندگی می‌کند، به ترکیه بازگرداند. اردوخان، فتح‌الله گولن را به‌دست داشتن در کودتای اخیر ترکیه متهم کرده است. اما گولن این اتهام را رد می‌کند. یادش به‌خیر، آن دورانی که اردوخان و گولن دوش‌به‌دوش هم برای کسب قدرت حزب عدالت و توسعه اسلامی در ترکیه تلاش می‌کردند.

ضراب در آغاز سال ۲۰۱۳ نیز در جریان یک تحقیقات گسترده مربوط به فساد مالی مقامات ارشد ترکیه به‌مدت دو ماه توسط دادستانی آن کشور بازداشت شده بود.

کمال کیلیچدار اوغلو، رهبر یکی از احزاب مخالف دولت ترکیه هنگام بازداشت رضا ضراب در امریکا گفت امیدوار است بازداشت این تاجر حقایق تازه‌ای را در مورد تحقیقات مربوط به فساد مالی در دولت ترکیه برملا کند.

از سوی دیگر، در پی ساقط شدن یک جنگنده روسی توسط ارتش ترکیه بود که خبرهای مختلفی درباره این ماجرا به‌وجود آمد و اسنادی مبنی بر روابط دولت اردوخان با داعش در زمینه تأمین نفت این کشور هم منتشر شد.

در همین باره نیز روزنامه المانی «هاندلز بلات» در گزارشی درباره قاچاق نفت سوریه توسط داعش و انتقال آن به ترکیه نوشت که بلال فرزند رجب طیب اردوخان وزیر نفت گروه تروریستی داعش است. بلال با وجود این‌که تلاش کرد خود را خوب و سالم نشان دهد، اما گذشته او سرشار از «نکات سیاهی» است که گواهی بر صدق ادعای روسیه در خصوص خرید ارزان نفت داعش توسط ترکیه است.

روزنامه هاندلز بلات، به‌سابقه سیاه فرزند اردوخان در اختلاس و مسایل مالی و پرونده وی در پول‌شویی دارائی‌های اردوخان پدر اشاره کرد و نوشت: مدارک و اسنادی که دادستانی کل ترکیه در این خصوص جمع‌آوری کرده است شامل تصاویر و مکالمات ثبت شده تلفنی بین پدر و پسر است که رجب طیب اردوخان در آن زمان سمت نخست‌وزیری ترکیه را بر عهده داشت. در این مکالمات تلفنی ثبت شده است که اردوخان از فرزندش خواست تا همه دارائی‌ها را پس دهد.

این روزنامه در ادامه نوشت: این در حالی است که انگشت اتهام صادرات نفت قاچاق داعش از عراق به‌کشورهای آسیائی، به‌سمت «اردوخان پسر» نشانه می‌رود.

رسانه‌های روسی، اواسط آذر ماه سال ۱۳۹۴، تصاویری از بلال اردوخان، پسر رجب طیب اردوخان، رئیس‌جمهور ترکیه منتشر کردند و مدعی شدند که همراهان او در این عکس اعضای داعش هستند. آیا ماجرای رابطه فرزند رئیس‌جمهور ترکیه با داعش داستانی ساخته و پرداخته روس‌هاست؟ آیا این صرفاً یک واکنش احساسی به اقدام ترکیه در سرنگونی هواپیمای روسی است؟ آیا واقعا دولت ترکیه در تأمین مالی داعش نقش دارد؟

«نجم‌الدین بلال اردوخان»، فرزند سوم رجب طیب اردوخان، متولد ۱۹۸۱ است (دیگر فرزندان اردوخان احمد بوراک، سمیه و اسراء نام دارند). او پس از پایان تحصیلات دبیرستانی در ۱۹۹۹، برای تحصیلات دانشگاهی به ایالات متحده رفت.

بلال در سال ۲۰۰۴، مدرک کارشناسی ارشد علوم سیاسی خود را از مدرسه حکومت‌داری جان اف. کندی (دانشکده علوم سیاسی) در دانشگاه هاروارد گرفت. او مدتی را برای کارآموزی در بانک جهانی گذراند، سپس در ۲۰۰۶، به ترکیه بازگشت. در ترکیه، در اوج دوران محبوبیت پدرش وارد عرصه تجارت شد. او یکی از سه سهام‌دار اصلی شرکت BMZ، یکی از بزرگترین شرکت‌های حمل و نقل دریایی ترکیه است. همچنین او عضو هیات مدیره «بنیاد آموزش و جوانان ترکیه» (تورک‌گو) TURKGEV هم هست. بلال در سال ۲۰۰۳، با دختری به نام «ریوان اوزونر» ازدواج کرد و دو پسر به نام‌های عمر طیب و علی ظاهر دارد.

آنچه که نام بلال را برای نخستین بار به‌طور گسترده در رسانه‌های ترکیه مطرح کرد، مسأله فساد بزرگ دولتی در دسامبر سال ۲۰۱۳ بود.

در ۱۷ دسامبر ۲۰۱۳، اداره مبارزه علیه جرایم مالی و درآمدهای مجرمانه وابسته به‌دایره امنیت استانبول، ۴۷ نفر از جمله پسران سه تن از وزرای کابینه نخست وزیر وقت، رجب طیب اردوخان (وزرای کشور، اقتصاد و محیط زیست) را دستگیر کرد. مصطفی دمیر، شهردار ناحیه فاتح استانبول، سلیمان اصلان، مدیر هالک بانک و رضا ضراب، تاجر ایرانی از دیگر دستگیرشدگان بودند. در ادامه دستگیری‌ها، مقامات حکومتی از قبیل «اگمن باغیس»، وزیر امور اتحادیه اروپا به‌جرم گرفتن رشوه از رضا ضراب بازداشت شدند.

پلیس در همان موج اول دستگیری‌ها، حدود ۱۷/۵ میلیون دلار پول رشوه را توقیف کرد. در موج اول، در کل ۹۱ نفر از مقامات دولتی، وابستگان این مقامات و تجار نزدیک به حکومت به‌حکم دادستان‌های مبارزه با فساد در بازداشت قرار گرفتند. روزنامه‌های مهم ترکیه خبر از این دادند که در ۲۶ نوامبر ۲۰۱۳، تحقیقات جدیدی در راه است که در آن پای دو پسر نخست وزیر، یعنی بلال و احمد بوراک هم به‌میان خواهد آمد.

بنا به این اخبار، قرار بود که تاجر سعودی مرتبط با القاعده به‌نام یاسین القاضی و هم در ارتباط با پسران اردوخان دستگیر شود. با وسط کشیده شدن نام اردوخان، افسران پلیس مامور اجرای احکام در دایره امنیت استانبول، که چند روز قبل توسط خود نخست وزیر به‌مسئولیت گماشته شده بودند، از انجام ماموریت سر باز زدند. معاون دادستان عمومی که نزدیک به نخست وزیر بود، اعلام کرد که دستگیری‌های جدید را تأیید نخواهد کرد.

دادستان اصلی پشت این تحقیقات، معمر عکاش، همان روز از کار برکنار شد. او در مصاحبه‌ای مطبوعاتی گفت که دستانی در دولت مانع انجام وظیفه او شدند، در حالی که موج دوم دستگیری‌ها برنامه‌ریزی شده و حتی فهرست افراد هم به‌مطبوعات درز کرده بود. طولی نکشید که ضدحمله دولت به‌رهبری اردوخان آغاز شد.

او طی حکم حکومتی ۳۵۰ افسر پلیس را، از جمله مسوولان واحدهای مبارزه با جرایم اقتصادی، قاچاق و جرایم سازمان یافته، از کار تعلیق نمود. اردوخان این تحقیقات را «یک توطئه بین‌المللی» برای سرنگونی خود خواند و مخالفان خود، از جمله جماعت اسلامی وابسته به‌فتح‌الله گولن را تهدید به‌انتقام کرد.

همان موقع، احزاب مخالف، از جمله حزب جمهوری خلق، نخست وزیر را به‌تلاش برای سلطه بر دستگاه قضا و پوشاندن فساد دولتی متهم کردند. بعد از استعفای ۴ وزیری که خود و وابستگانشان متهم به دست داشتن در فساد شدند، اردوخان در مجموع ۱۰ وزیر کابینه را تغییر داد. در ۲۳ دسامبر، جنازه یک کمیسر پلیس مبارزه با قاچاق و جرایم سازمان‌یافته در خانه‌اش پیدا شد! در ۲۴ دسامبر، «عبدی آلتینوک»، معاون دایره امنیت اسپارتا و از اعضای تیم تحقیقات ضدفساد هم خودکشی کرد!

عملا در پایان، این ماجرا به‌فرصتی برای اردوخان تبدیل شد تا دستگاه پلیس و سیستم قضائی را از مخالفانش تصفیه کند و حلقه اطرافیان او دست بازتری برای کسب منافع مالی پیدا کردند.

در ۹ اکتبر ۲۰۱۵، حکومت ترکیه تأیید کرد که بنیاد «تورک گو»، که بلال و سمیه، فرزندان اردوخان عضو هیات مدیره آن هستند، قطعات بزرگ زمین را در استانبول به‌قیمتی ۲۰۰ بار کمتر از قیمت واقعی خریداری کرده است. در پاسخ به‌سؤال نماینده پارلمان از حزب اپوزیسیون جمهوری خلق، وزیر مالیه ترکیه، «مهمت شمشک» تأیید کرد که یک زمین ۷۸۰۰۰۰ متر مربعی به‌قیمت ۳ میلیون لیر ترکیه به‌این بنیاد فروخته شد، در حالی که ارزش بازاری آن ۶۰۶ میلیون لیر بود.

بلال اردوخان، قبل از این هم سابقه دریافت پول‌های مشکوک را داشت و بنیاد «تورک گو» او جزو اهداف اصلی تحقیقات ضدفساد ۱۷ دسامبر ۲۰۱۳ بود. دادستان‌های بعدا برکنار شده آن پرونده، مدعی بودند که بلال با استفاده از نفوذ پدرش، زمین‌های خوب به‌قیمت بسیار نازل را برای بنیاد خودش می‌خرد. برای مثال، شرکت‌های بزرگ ترکیه که در ارتباط با دولت بودند، برای ادامه کسب و کار یا موفقیت خود، باید سبیل بلال را چرب می‌کردند که یکی از راه‌های آن همین واگذاری املاک مرغوب به‌قیمت نازل بود.

در یک فایل صوتی منتشر شده از مکالمه خود رجب طیب اردوخان در زمان نخست وزیری، او یکی از مقامات ارشد دولتی را بابت فروش مجموعه‌ای از زمین‌ها، بدون کسب اجازه او، به‌شدت سرزنش می‌کند.

گفتنی است که اصولاً یکی از دلایل کلید خوردن تحقیقات ضدفساد ۲۰۱۳، طرح غیرقانونی انتقال مالکیت زمین با ارزش آکادمی پلیس «اتیلر» به شرکت «بیسفر ۳۶۰» بود که به بلال تعلق داشت. یکی دیگر از موارد موجود در آن تحقیقات، روابط خانواده اردوخان با «یاسین القاضی»، تاجر سعودی وابسته به‌القاعده بود که در فهرست تروریست‌های تحت تعقیب ایالات متحده قرار داشت.

در سپتامبر گذشته، گروه BMZ، شرکت حمل و نقل دریائی متعلق به‌بلال (که دیگر اعضای خانواده اردوخان هم در آن سهم دارند)، دو تانکر نفتکش دریائی به‌ارزش تقریبی ۳۶ میلیون دلار خریداری کرد. به‌گزارش خبرگزاری «دنیز هابر»، این دو تانکر «تورکتر ۸۲» و «آرمادا فر» نام دارند که طول هر یک ۱۴۰ متر و عرض آن‌ها ۱۶ متر، با تناژ ۷۱۰۰ است.

چند سال پیش، وقتی بلال یک کشتی ۹۶ متری خرید، پدرش در مصاحبه‌های مطبوعاتی سعی کرد با «قایق» خواندن آن کشتی، این خرید را بی‌اهمیت جلوه دهد. این اصطلاح هم اکنون هم به‌منظور برای اشاره به تجارت دریائی خاندان اردوخان در مطبوعات مخالف دولت استفاده می‌شود. بلال اردوخان و ۴ وزیر سابق دولت و چند تاجر طرفدار دولت در اکتبر ۲۰۱۳ در جریان تحقیقات ضد فساد مورد بازجوئی قرار گرفتند، لیکن با انتصاب دادستان‌های جدید، پیگیری قضائی مسأله متوقف شد.

نام دو شریک اصلی بلال در BMZ یعنی مصطفی اردوخان و ضیاء ایگلین هم وقتی رسانه‌ای شد که فایل مکالمه رجب طیب اردوخان با پسرش در فوریه ۲۰۱۴ در اینترنت پخش شد. اردوخان در این مکالمه به پسرش دستور می‌دهد که پول‌های کلانی را که در در خانه چند تن از خویشاوندان، از جمله مصطفی اردوخان و ایگلین پنهان شده، از دستش خارج کند. این مکالمه در ۲۵ دسامبر، یعنی چند روز بعد از آغاز عملیات ضدفساد پلیس در ۱۷ دسامبر انجام گرفت.

گفتنی است پسر دیگر اردوخان، یعنی احمد بوراک هم یک ناوگان تجاری در اختیار دارد. به‌نقل از روزنامه Suzcu ترکیه، یکی از کشتی‌های بزرگ ناوگان بوراک به‌نام «سفران ۱» معمولاً در بندر اشدود اسرائیل پهلو می‌گیرد، و یکی دیگر از کشتی‌های او در کار انتقال کالا از امریکا به‌مصر است.

در ۲۶ اکتبر ۲۰۱۵، رسانه‌های ترکیه خبر دادند که بلال به همراه خانواده‌اش، در پی انتخابات ۷ ژوئن ۲۰۱۵ و از دست رفتن اکثریت حزب عدالت و توسعه، کشور را به‌مقصد بولونیای ایتالیا ترک کرده است. بهانه این سفر تکمیل دوره دکترا توسط بلال در شعبه دانشگاه جانز هاپکینز در بولونیا (ایتالیا) اعلام شد.

به‌گزارش خبرگزاری رسمی ایتالیا، «آنسا»، از بلال اردوخان، پسر رئیس‌جمهور ترکیه، توسط «هاکان اوزان»، برادر «جم اوزان»، به‌علت پول‌شویی شکایت شده است. اتهام بلال اردوخان ۳۵ ساله مبنی بر این‌که او در زمان تحصیل در این کشور در پول‌شویی مشارکت کرده است، ابتدا در سال گذشته از سوی مرآت هاکان اوزان، یک عضو تبعیدی از یکی از خانواده‌های ثروتمند ترکیه و مخالف اردوخان فاش شد.

دادستان «جمهوریت بولونگا ایتالیا»، به سؤال BBC ترک، در این مورد پاسخی نداد، اما با اشاره به این‌که می‌توانند از رسانه‌های ایتالیا به‌عنوان مرجع خبر، در این مورد استفاده کنند، به‌طور غیر مستقیم خبر مورد نظر را تأیید نمود.

وکیل بلال اردوخان در بولونگا، «گیووانی ترومبینی»، در مصاحبه با روزنامه «اینپندنت»، موضوع شکایت از بلال اردوخان را تأیید نمود. اما اعلام کرد تا زمانی که از محتوای شکایت خبری نداشته باشد، نمی‌تواند چیزی در این مورد بگوید.

بلال اردوخان پیش از این نیز، چند دفعه متهم به پول‌شویی و داشتن روابط تجاری با داعش متهم شده است. همچنین اسنادی از این اتهامات در رسانه‌های بین‌المللی منتشر شده است.

اما دادستان‌های ایتالیا، اخیراً به تحقیقات در پرونده پول‌شویی پسر رئیس‌جمهوری ترکیه خاتمه دادند. به‌گزارش خبرگزاری رویترز، این تصمیم دادستان‌ها باید به‌صورت نمادین به‌تأیید یک قاضی ارشد برسد و شش هفته پس از آن صورت می‌گیرد که رجب طیب اردوخان، رئیس‌جمهوری ترکیه در یک برنامه تلویزیونی گفت که پسرش بلال هدف سوءرفتار سیستم قضائی ایتالیا قرار گرفته است.

اردوخان با بیان این‌که این روند مشکلاتی را در روابط دوجانبه با ایتالیا ایجاد می‌کند، تأکید کرد: ایتالیا باید به‌مافیا توجه کند، نه پسر من!

به‌گفته روزنامه جمهوری‌ت، او در سال ۲۰۰۷ در این دانشگاه ثبت نام کرده بود، ولی تز خود را ارایه نکرد. فواد آونی، افشاگر معروف ترکیه‌ای در شبکه‌های اجتماعی، خبر داد که بلال با ویزای دوساله تحصیلی و با مبالغ کلانی پول از کشور بیرون رفته است. رسانه‌های طرفدار دولت خبر انتقال پول را تأیید کردند ولی دلیل اصلی سفر را همان ادامه تحصیل عنوان کردند. فواد آونی معتقد بود که آن‌ها (خانواده اردوخان) قصد داشتند تا بلال را تا انتخابات ۱ نوامبر در ایتالیا نگه دارد تا بعد، بر مبنای نتایج انتخابات، درباره بازگشت یا عدم بازگشت او تصمیم بگیرند. به گفته فواد، این طرح وزیر خارجه، فریدون سینیرلی اوغلو، بود تا در ایتالیا یک پایگاه برای خانواده اردوخان (برای روز مبادا) ایجاد شود. او به‌انتقال مبالغ عظیمی پول توسط ماموران رجب طیب اردوخان، به‌چند کشور اروپائی، از جمله ایتالیا، پس از نتایج ضعیف آک پارتی در انتخابات ژوئن اشاره کرده بود.

در پی سرنگونی سوخوی ۲۴ دولت روسیه، دولت و رسانه‌های روسیه، آشکارا و به صراحت دولت اردوخان را به‌پشتیبانی از داعش و تجارت نفتی غیرقانونی این گروه تروریستی متهم کردند. رسانه‌های روسی چنین تفسیر می‌کنند که حملات جنگنده‌های روسی به‌تانکرهای حامل سوخت داعش، تجارت کلان و پرسود نفت با داعش را برای برخی مقامات ارشد ترکیه به خطر انداخته و این مسأله موجب خشم شدید مقامات آنکارا شده است.

شبکه‌های اجتماعی روسیه عکس‌هایی از آقازاده اردوخان، یعنی همین نجم‌الدین بلال، در حال صرف ناهار با افرادی شبیه به‌اعضای داعش منتشر کرده‌اند. به‌ادعای رسانه‌های روسی، یکی از افراد حاضر در عکس‌ها، از رهبران داعش است که در کشتارهای حمص و بخش کردنشین سوریه نقش فعالی داشته است. گمانه‌زنی‌ها نشان می‌دهد که بلال اردوخان، نقش اصلی را در تجارت نفت دزدیده شده عراق توسط داعش بازی می‌کند.

تصاویری از بلال اردوخان با داعشی‌ها

دیوید کوهن، معاون وزیر در امور تروریسم و اطلاعات مالی شبکه‌های تروریستی در ایالات متحده، معتقد است: «داعش روزانه حدود یک میلیون دلار از فروش نفت به‌دست می‌آورد. طبق اطلاعات ما تا ماه گذشته، دولت اسلامی نفت را با قیمت‌های بسیار پائین‌تر از سطح معمول به‌بسیاری از واسطه‌ها، به‌ویژه طرف‌های ترک، می‌فروشد که آن‌ها

هم نفت را به مقاصد دیگر منتقل می‌کنند و می‌فروشند. به علاوه، روشن شده است که بخشی از نفت صادر شده از مناطق تحت کنترل دولت اسلامی به کردهای عراقی فروخته شده که آن‌ها هم به ترکیه فروخته‌اند.»

دمیتری مدودیف، نخست وزیر روسیه، این واسطه‌های را نه فقط تاجران ترک، که مقامات ارشد دولت آنکارا معرفی کرد:

«ترکیه از دولت اسلامی حمایت می‌کند چون منافع مستقیم تجارت نفت پالایش شده در تأسیسات تحت کنترل دولت اسلامی، به جیب دولت‌مردان آنکارا می‌رود.»

الدار کاسایف، مشاور اتحادیه صنعت نفت روسیه، بر این باور است که داعش نفت عراق را بشکهای ۱۵ تا ۲۵ دلار می‌فروشد که نصف قیمت معیار (نفت برنت در حدود ۴۵ تا ۵۰ دلار) است.

در اکتبر سال گذشته، جو بایدن، معاون رئیس جمهور امریکا، در همایشی در دانشگاه هاروارد، اذعان کرد که دولت اردوخان با میلیون‌ها دلار و هزاران اسلحه از داعش پشتیبانی می‌کند. گرچه، کمی بعد بایدن برای کسب اجازه از اردوخان برای استفاده از پایگاه هوایی اینجریلیک از دولت ترکیه بابت اظهاراتش عذرخواهی کرد، ولی امروز سطح آشکار شده حمایت ترکیه از داعش در رسانه‌ها، بسیار فراتر از اظهارات بایدن رفته است. طبق گزارش‌های منتشره جدید، عامل اصلی انتقال نفت تاراج شده عراق در موصل، شرکت‌های وابسته به بلال اردوخان هستند.

او به‌ویژه همکاری نزدیکی با شرکت‌های ژاپنی برای انتقال کشتی به‌کشتی نفت تاراج شده عراق دارد. بنا به اطلاعات رسانه‌های لبنانی، شرکت‌های بلال، در بنادر بیروت و جیحان، لنگرگاه‌های اختصاصی دارند که در آن نفت قاچاق شده را به‌کشتی‌های عمدتاً ژاپنی منتقل می‌کنند.

«گونل تکین»، نایب رئیس حزب اپوزیسیون جمهوری خلق ترکیه، در مصاحبه تلویزیونی اخیر خود، به شدت به رئیس جمهور و آقازاده‌اش تاخته است:

«آقای رئیس جمهور مدعی است که طبق معاهدات بین‌المللی حمل و نقل دریایی، هیچ خدشه قانونی به اقدامات غیرقانونی پسرش وارد نیست و پسرش تجارت معمول خود را با شرکت‌های ثبت شده ژاپنی انجام می‌دهد. اما حقیقت این است که بلال اردوخان تا گردن در ارتباط با تروریسم فرو رفته است، ولی تا زمانی که پدرش بر مسند قدرت است، از هرگونه تعقیب قضائی مصون خواهد بود.»

تکین شرکت BZM را که درگیر انتقال نفت دزدیده شده توسط داعش است، یک شرکت خانوادگی خواند که به‌وفور از امکانات دولتی و وام‌های کلان بانک‌های ترکیه استفاده می‌کند.

تولگا تانیس، خبرنگار روزنامه جمهوریت از واشینگتن که اختصاصاً روی دعوی مربوط به همکاری دولت ترکیه را در فروش نفت داعش کار می‌کند، معتقد است که شرکت «پاور ترانس»، شرکتی که از سوی دولت ترکیه حق انحصاری تجارت نفت با اقلیم کردستان را دریافت کرده است، توسط «برات‌البایراک»، داماد اردوخان، اداره می‌شود. البته طولی نکشید که بعد از مطرح شدن این مسأله، دولت اردوخان از تانیس به‌اتهام افتراء در محاکم ترکیه شکایت کرد.

برخی مقامات اقلیم که خواستند ناشناس بمانند، تأیید کردند که «احمد جالیک»، از حلقه نزدیکان اردوخان، حق انحصاری حمل زمینی نفت کردستان عراق را (که غیرقانونی و مورد اعتراض دولت عراق است) به ترکیه بر عهده دارد. بسیاری از مقامات امنیتی عراق بر این نظر هستند که حمل و انتقال نفت قاچاقی داعش را همین شبکه انجام می‌دهد که انتقال نفت اقلیم را به‌عهده دارد. نقش احمد بوراک، فرزند دیگر اردوخان که او هم دارای ناوگان تجاری است در این میان مطرح شده است.

عمران الزوبی وزیر اطلاع‌رسانی سوریه معتقد است:

«همه نفت (قاچاق داعش) توسط شرکت متعلق به پسر رجب طیب اردوخان منتقل می‌شود. این دلیل عصبانیت ترکیه از حملات هوایی روسیه علیه زیرساخت‌های داعش و نابودی دست‌کم ۵۰۰ تانکر سوخت آن تا به این لحظه است. این مسئله اعصاب اردوخان و شرکت متعلق به او را به هم ریخته است. این کامیون‌ها فقط سوخت قاچاق نمی‌کنند، بلکه غلات و آثار باستانی را هم (به ترکیه) منتقل می‌کنند.»

برات آلبایراک؛ داماد اردوخان

موفق الریبعی، مشاور سابق امنیت ملی عراق هم اخیراً در مقاله‌ای نوشت:

«پیش و پیش از هر چیز، ترک‌ها به جنگجویان داعش کمک می‌کنند تا نفت دزدیده شده عراق و سوریه را به قیمت بشکه‌ای ۲۰ دلار، یعنی نصف قیمت بازار، به ترکیه ببرند.»

بی‌خود نیست که رجب طیب اردوخان، سلطان جدید ترکیه کاخ و بارگاهی با ۱۱۵۰ اتاق برای خود تدارک دیده است و روزبه روز بر استبداد همه‌جانبه خود می‌افزاید.

در حقیقت رسوائی گسترده فساد در زمستان ۲۰۱۴-۲۰۱۳، حاکمیت اردوخان را که آن زمان نخست وزیر بود، به لرزه درآورد. این رسوائی دامن شماری از وزرا و پسر اردوخان، را که متهم به اختلاس شد، گرفت.

رجب طیب اردوخان نخست وزیر ترکیه پس از مشورت با عبدالله گل رئیس جمهوری این کشور نیمه شب چهارشنبه به وقت محلی فهرست ده عضو جدید کابینه خود را منتشر کرد.

روز چهارشنبه، چهارم دی ماه، وزیران اقتصاد، شهرسازی و کشور ترکیه که فرزندان آن‌ها ۹ روز قبل به اتهام فساد مالی بازداشت شده بودند، از سمت‌های خود استعفا داده بودند. به گزارش خبرگزاری رسمی «آنا‌تولی» ترکیه، به غیر از سه وزیر یاد شده، اردوخان نیز هفت وزیر دیگر را برکنار و اسامی ده عضو جدید کابینه دولت را اعلام کرد.

به این ترتیب، به غیر از سه وزیر مستعفی، وزیران «دادگستری»، «ورزش و جوانان»، «خانواده و سیاست اجتماعی»، «علم، صنعت و تکنولوژی»، «امور اروپا» و «حمل و نقل و ارتباطات» از کار برکنار شده و افراد جدیدی جایگزین آنها شدند.

اردوخان هم‌چنین معاون سیاسی خود بکیر بوزداغ را به سمت مسؤل وزارت دادگستری (عدلیه) انتخاب کرد.

از سوی دیگر، به گزارش روزنامه حریت، اردوخان بایراکدار، وزیر شهرسازی ترکیه که روز گذشته استعفا داده بود، در گفت‌وگو با تلویزیون «ان تی وی» گفته بود که «از رجب طیب اردوخان می‌خواهم به خاطر ملت و رفاه مملکت، خودش نیز استعفا دهد.»

اردوخان عصر روز چهارشنبه، طی سخنرانی در حضور استانداران و اعضای حزب حاکم «عدالت و توسعه» گفت که جنجال فساد مالی «علیه حاکمیت ملی و استقلال کشور» در حال بهره‌برداری توسط بعضی رسانه‌ها، گروه‌ها و کشورهای خارجی است، کسانی که خواهان «ساقط کردن» دولت هستند.

رسانه‌های ترکیه درباره تحقیقات پلیس از ضراب نوشته‌اند که وی در بازجویی‌ها، بابک زنجانی تاجر جنجالی ایرانی را «رئیس» خود معرفی کرده است و به‌نام چند ایرانی اشاره کرده است که در پول‌شوئی به‌وی کمک کرده‌اند.

زنجانی که خود در ایران درگیر اتهاماتی است که درباره فساد مالی وی مطرح است و اخیراً تعدادی از نمایندگان مجلس خواهان رسیدگی قوه قضائیه به‌پرونده وی شده‌اند، مدیر و صاحب هلدینگ سورینت است. ده‌ها شرکت از آسیای شرقی گرفته تا ایران و تاجیکستان زیر مجموعه این هلدینگ هستند.

زنجانی ماه اوت به‌خبرگزاری ایسنا گفته بود که صاحب یک هلدینگ (شرکت مادر) در ترکیه است که یک بانک نیز زیر مجموعه این هلدینگ است و در تاجیکستان فعالیت می‌کند. رسانه‌های ترکیه می‌نویسند که هلدینگ «کونت کوسمتیک» در ترکیه نیز تحت مالکیت زنجانی بوده، همچنین وی سهام‌دار شرکت هواپیمائی اونور در ترکیه است. نام زنجانی در لیست سیاه آمریکا و اتحادیه اروپا گنجانده شده است.

زنجانی روز چهارشنبه در واکنش به‌اشاره رسانه‌های ترکیه به‌نام وی در پول‌شوئی و ارتباط ضراب با وی، طی یادداشتی در سایت هلدینگ سورینت اعلام کرد که «تمامی فعالیت‌های من در ترکیه دارای اسناد و مدارک می‌باشد و در ترکیه هیچ فعالیت غیر قانونی انجام نداده‌ام».

او در ادامه نوشته است که «از نام‌های برده‌شده در بازجویی تنها رضا ضراب را به‌دلیل ایرانی‌بودنش می‌شناسم. با رضا ضراب در تمام عمرم تنها چند دفعه‌ای ملاقات داشتم اما هیچ‌گونه فعالیت تجاری مشترکی انجام نداده‌ام و از فعالیت‌های رضا ضراب هیچ اطلاعی ندارم. حتی نمی‌دانم محل کار ایشان کجاست! اگر هم فعالیت‌های غیر قانونی انجام داده باشد خودش مسوول است و این مسأله به‌من هیچ ارتباطی ندارد».

اردوخان به‌خاطر این‌که پلیس به مدت دو سال از موضوع فساد مالی خیردار بوده، اما به وی گزارش نداده بود، ۷۰ مامور ارشد پلیس را عزل، یا محل کار آن‌ها را تغییر داده است.

رجب طیب اردوخان، نخست‌وزیر وقت ترکیه، در جریان پرونده فساد در آن کشور که به‌بازداشت گروهی از مقام‌های عالی‌رتبه دولتی و فرزندان آن‌ها انجامیده، «بازیگران خارجی» را متهم و برخی سفیران را نیز تهدید به‌خراج کرد.

نخست‌وزیر ترکیه در یک سخنرانی در ۳۰ آذر ماه سال گذشته گفته بود تحرکی از سوی «بازیگران داخلی و خارجی علیه دولت شکل گرفته است». او در عین حال گروهی از سفیران خارجی را نیز متهم کرده است که علیه دولتش دست به‌توطئه زده‌اند و آن‌ها را تهدید به‌خراج از خاک ترکیه کرد.

اردوخان ساز و کار قضائی ترکیه را نیز خطاب قرار داده و گفته است که اگر در جریان بررسی به‌این پرونده «تحت تأثیر» قرار بگیرند، آن موقع «ما آن کاری که به‌عنوان سیاست‌مدار لازم است، مثل همیشه، انجام می‌دهیم».

روزنامه حریت نوشته است، اتهام ضراب تطمیع مقام‌های دولتی ترکیه و پرداخت رشوه به‌آنان عنوان شده است، اقدامی که به‌منظور چشم‌پوشی این مقام‌ها از فروش غیرقانونی طلا به‌ایران از طریق «هالک بانک» انجام می‌شد.

نام سفیر آمریکا برای نمونه در این رابطه بود که به‌میان آمده بود؛ چرا که رسانه‌های ترکیه به‌نقل از او سخنی را منتشر کرده بودند که با گروهی از سفیران کشورهای اروپائی زده شده بود و مربوط به‌هشدار آمریکا در مورد روابط بانک دولتی «هالک» و ایران می‌شد. رئیس هالک بانک از جمله متهمین پرونده اخیر است.

همین مسأله نیز باعث شد تا کمال قلیچدار اوغلو، رهبر حزب جمهوری‌خواه خلق جریان اصلی اپوزیسیون ترکیه خواستار روشنگری درباره این پرونده‌ها شود.

قلیچدار اوغلو، اما مدتی بعد و در بحبوحه ماجراهای فساد نفتی بابک زنجانی، با اظهارنظر درباره پرونده بابک زنجانی متهم شماره یک پرونده فساد نفتی در ایران اظهارنظر کرد. رهبر اپوزیسیون ترکیه در پارلمان آن کشور، درباره پرونده رضا ضراب تاجر ایرانی و متهم اصلی پرونده فساد مالی دسامبر ۲۰۱۳ ترکیه بوده است اظهار کرد که پرونده زنجانی نیز در ارتباط با پرونده فساد ضراب است و این مسأله را با سوءمدیریت دولت اردوخان و فساد وزرای آن مرتبط دانست.

رضا ضراب را یک تاجر متبحر در زمینه نفت و طلا می‌دانند. او در ترکیه مالک هلدینگ رویال است. با این‌که رشته اصلی فعالیتش را سنگ‌های قیمتی و طلا عنوان می‌کنند، در فعالیت‌های اقتصادی دیگری نیز دست دارد. او همچنین یک کارخانه کشتی‌سازی را اداره می‌کند که در اصل متعلق به پدرش بوده است. همچنین در کار صادرات و واردات بین ترکیه و ایران فعال بوده است. او با استفاده از شرکت‌های مختلفی که در کشورهای مختلف به ثبت رسانده امور نقل و انتقال پول و کالا را انجام می‌دهد.

رضا ضراب، به واسطه فعالیت‌های اقتصادی عمده و متعددی در ترکیه نیز مشهور و به یکی از نزدیکان رجب طیب اردوخان نخست‌وزیر سابق (و رئیس‌جمهور کنونی) تبدیل شد. تا جایی که اردوخان بارها از او به‌عنوان جوانی «خیر» نام برد. از همین رو بود که روز ۲۶ آذرماه سال ۱۳۹۲، ناگهان همه چیز تغییر کرد. قوه قضائیه و پلیس ترکیه در این روز به اتهام فساد مالی، پول‌شویی و رشوه نزدیک ۵۳ نفر را دستگیر کردند که یکی از مشهورترین آن‌ها رضا ضراب بود. البته رضا ضراب تنها چهره مطرح بین بازداشت‌شدگان نبود که در کنار او پسر معمر گولر وزیر کشور، پسر ظفر چاقالیان وزیر اقتصاد و رئیس بانک دولتی هالک بانک هم در رابطه با این پرونده دستگیر شدند و همگی به جابه‌جایی غیرقانونی پول و رشوه‌دادن به مقامات دولتی و حکومتی متهم شدند.

رضا ضراب و چهار متهم دیگر که یکی از آن‌ها پسر وزیر کشور بود؛ که البته وزیر بعد از این اتفاق استعفا داده بود؛ توسط دادگاه آزاد شدند اما برای آنان شرط شد که از ترکیه خارج نشوند و به‌طور هفتگی خود را به دادستانی استانبول معرفی کنند. برابر حکم دادستانی رضا ضراب بعد از آزادی‌اش هر روز جمعه به دادستانی استانبول مراجعه می‌کرد تا حضور خود را اعلام کند. با رهائی این پنج نفر از زندان، تمامی افرادی که در روز ۱۷ دسامبر برابر با ۲۶ آذرماه دستگیر و بازداشت شده بودند آزاد شدند.

ماجرای بازداشت و دستگیری حدود ۵۰ نفر از جمله رضا ضراب، پسران دو وزیر کابینه و رئیس هالک بانک که به آن پرونده بزرگ فساد مالی نام دادند، ابعاد مبهم و غیرشفافی دارد. بلافاصله بعد از این اتفاق رجب طیب اردوخان، این بازداشت‌ها را توطئه‌ای علیه دولت پاکدست حزب عدالت و توسعه خواند. اردوخان، پیروان فتح‌الله گولن، یار و طرفدار سابقش را متهم به‌سندسازی برای نزدیکان دولت کرد. فتح‌الله گولن از رهبران مذهبی و سیاسی است که در ترکیه طریقتی دارد و مدارس مذهبی. او ابتدا از پشتیبانان اردوخان و حزب عدالت و توسعه بود و اردوخان نیز هر ساله در یکی از مدارس مذهبی او سخنرانی داشت اما اختلافات بین این دو چهره به‌مرور افزایش یافت تا جایی که گولن، اردوخان را در شمایل رهبری خودرای خواند. اردوخان در برابر بحران سیاسی ایجادشده در نتیجه افشا شدن پرونده فساد بزرگ مالی، بی‌کار نشست. او تعداد قابل توجهی از وزیران را برکنار کرد و کابینه‌اش را تغییر داد. بعد سراغ نیروهای پلیس رفت و فرماندهان ارشد پلیس را برکنار کرد. تغییرات گسترده اردوخان و تصویب و اصلاح قوانینی که در مجلس با توسل به‌حزب متبوعش که حزب حاکم پارلمان نیز هست، انجام داد، باعث شد قدرت دولت بیش

از پیش شود و نخست‌وزیر بتواند با آنچه توطئه علیه دولتش خوانده بود، مقابله کند. به این ترتیب در نبردی سیاسی که اردوخان از آن پیروز بیرون آمد، رضا ضراب و سایر متهمان نیز آزاد شدند.

بازداشت رضا ضراب اما در ایران نیز انعکاس و بازخورد زیادی داشت. بعد از آغاز روند بازداشت‌ها در ترکیه، انگار عده‌ای در تهران منتظر بودند تا نام رضا ضراب را هم بشنوند. از آغاز دستگیری‌های گسترده به‌خاطر این پرونده تا بازداشت رضا ضراب طولی نکشید و آن عکس معروف در بین ماموران پلیس از او منتشر شد.

داستان رضا ضراب، با شهره‌شدن نامی دیگر باز هم بر سر زبان‌ها افتاد. بابک زنجانی تاجری که در اواخر سال‌های دولت دهم با استفاده از روابط غیرشفافی توانسته بود با فروش نفت و جابه‌جایی دلارهای نفتی ایران پیش برود نیز نامش همواره در کنار نام رضا ضراب برده می‌شد. نام این دو با هوایمائی که بار طلا داشت و در فرودگاه آتاتورک ترکیه برای چندساعتی توقیف شد، پیوند خورده است. گفته می‌شود که این هوایمائی که ۱۵۰۰ کیلو طلا حمل می‌کرد، فاقد اسناد قانونی بوده است. در نهایت این هوایمائی اجازه پرواز گرفت و به مقصد اصلی‌اش یعنی امارات متحده عربی رسید. با این همه در مورد پرواز مجدد این هوایمائی توقیف‌شده دو روایت وجود دارد. بابک زنجانی می‌گوید پلیس ترکیه خواستار مدارک بوده و تا رسیدن مدارک خرید طلاهای موجود در هوایمائی، آن را توقیف کرده است. بعد از رسیدن طلاها نیز پلیس اجازه پرواز به هوایمائی داده است. شایعه دیگری نیز وجود دارد که می‌گویند این هوایمائی با پرداخت رشوه‌های کلان به مسؤولان دولتی از سوی رضا ضراب اجازه پرواز گرفت.

سرانجام آخرین خبر از ضراب در استانبول تیره او بود. خبری که پیش از سوی دادستانی استانبول اعلام و منتشر شد. بیست و پنج مهرماه سال گذشته رسانه‌های ترکیه این خبر را منتشر کردند که رضا ضراب به‌همراه ۵۳ متهم دیگر پرونده پول‌شویی و ارتشا به‌دلیل نبود مدارک کافی همگی تیره شده‌اند. ضراب در حالی تیره شد که برخی رسانه‌های ترک از جمله روزنامه حریت پیش از آن آزادی او را «پرشبیه» توصیف کرده بودند. با این همه اردوخان معتقد است حق به‌حق‌دار رسیده است. پرونده بزرگ فساد مالی در ترکیه به‌صورت پرونده‌های زیاد دیگری پیوست که در میانه دعواها و مشاجرات سیاسی معمولاً نامشخص و غیرشفاف بسته می‌شوند و در این میان مشخص نمی‌شود که آیا واقعا جرمی اتفاق افتاده است یا خیر. مشخص نمی‌شود که آیا واقعا احدی از متهمان جرمی مرتکب شده است یا خیر. پرونده فساد مالی ترکیه نیز در این میان جز چند ماه زندانی برای چند متهم تیره‌شده و برکناری چند فرمانده ارشد پلیس، مقامات قضائی و قضات ترکیه دربر نداشت. تنها اردوخان بود که در آخرین ماه‌های نخست‌وزیری‌اش با برکناری ۱۰ وزیر از کابینه دست به‌یک تصفیه سیاسی همه‌جانبه زد و تنها کمی بعد با رای عمومی و اقبال مردمی بر صندلی ریاست‌جمهوری نشست. به‌نظر می‌رسد سرانجام این پرونده نامشخص قضائی تنها یک برد قدرتمندانه دیگر برای اردوخان باشد.

اما حالا با افشا شدن اسنادی مبنی بر روابط پسر اردوخان با داعش و همچنین دوستی نزدیک رضا ضراب با بلال طیب اردوخان، این احتمال وجود دارد که بار دیگر دولت ترکیه با اتهامات جدیدی در زمینه‌های فساد مالی روبه‌رو شود و این بار مستقیماً پسر اردوخان در بطن ماجراها قرار دارد.

سیدحمید حسینی، عضو هیات رئیسه اتاق تهران احتمالاً آخرین چهره شناخته‌شده‌ای است که ماه‌ها قبل با ضراب در استانبول دیدار کرد. حسینی با انتقاد از آنچه در مورد ضراب گفته می‌شود او را چهره‌ای توصیف کرده که در میانه تحریم‌های سخت بین‌المللی به‌ایران برای به‌چنگ آوردن پول نفت کمک کرده است. عضو هیات رئیسه اتاق بازرگانی تهران معتقد بود فردی چون ضراب که روابط نزدیکی با دولت ترکیه دارد می‌تواند در توسعه روابط اقتصادی دو کشور بسیار به‌کار آید و مفید واقع شود. او با انتقاد از سوزاندن چهره‌هائی چون ضراب که در واقع به‌کشور خدمت

می‌کنند گفته بود در سفر بیژن زنگنه وزیر نفت به ترکیه، این ضراب بوده که با استفاده از روابط نزدیک خود با اردوخان یا به عبارت بهتر، پسر اردوخان زمینه دیدار این دو را فراهم کرده است.

در واقع نام ضراب نخستین بار در سال ۲۰۱۲ در رابطه با تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران مطرح شد؛ زمانی که همراه با برخی دیگر از متهمان پرونده مالی افراد نزدیک به دولت رجب طیب اردوخان، نخست وزیر وقت ترکیه برای مدتی بازداشت و سپس آزاد شد.

ضراب در سال ۲۰۱۲ و در جریان توقیف یک محموله طلا که قرار بود به ایران منتقل شود، توسط پلیس بازجویی شد. در آن زمان سلیمان اصلان (رئیس بانک خلق)، مصطفی دمیر (شهردار منطقه فاتح استانبول و عضو حزب حاکم عدالت و توسعه)، پسر معمر گولر (وزیر کشور که نیروی پلیس هم زیر نظر او اداره می‌شود)، پسر ظفر چاغلایان (وزیر اقتصاد) و پسر اردوخان بیرقدار (وزیر محیط زیست و شهرسازی) از جمله کسانی بودند که در رابطه با این پرونده بازداشت شدند.

چند سال پیش که او در ترکیه بازداشت شد، متهم به پرداخت میلیون‌ها دلار رشوه به نزدیکان دولت ترکیه بود، اما می‌گفت که معاملات شمش طلا ترکیه با ایران توانسته میلیاردها دلار کسری بودجه ترکیه را جبران کند و همچنین کمک کرده تا با تبدیل پول حاصل از فروش نفت و گاز به شمش طلا و انتقال آن به ایران به اقتصاد ایران کمک کند. زمانی که او بازداشت شده بود، وکلش به بی‌بی‌سی فارسی گفت که موکلش مبلغی را در قالب هدیه و برای ساخت مدرسه و دانشگاه در اختیار مدیرعامل بانک خلق ترکیه گذاشته است.

دو نام به شهرت رسانه‌ای رضا ضراب کمک کرد؛ اولی همسرش، ابرو گوندش، ستاره موسیقی پاپ ترکیه بود که نزد ایرانیان هم شناخته شده بود و دیگری بابک زنجانی، میلیاردر ایرانی که گفته می‌شد با رضا ضراب در فروش نفت ایران رابطه مالی داشت.

بسیاری از رسانه‌های ترکیه می‌گفتند که رضا ضراب در ترکیه به «رضا صراف» هم مشهور است، شریک تجاری بابک زنجانی و در واقع نماینده او در رابطه با معاملات نفتی با ترکیه بوده است و به دلیل این‌که زنجانی در فهرست تحریم‌های بین‌المللی قرار دارد، بسیاری از مبادلات تجاری خود را از طریق ضراب انجام می‌دهد. با این حال زنجانی می‌گفت که ضراب را تنها به مدت چند دقیقه دیده و هیچ معامله یا همکاری با او نداشته است.

اما چند ماه پیش رسانه‌های ترکیه از یافته‌های وزارت گمرک و تجارت این کشور درباره ارتباطات تجاری میان رضا ضراب و بابک زنجانی خبر دادند.

یکی از یافته‌های گزارش بازرسان این وزارتخانه نشان می‌داد که یکی از شرکت‌های وابسته به رضا ضراب در سال ۲۰۱۲ نزدیک به ۹۴۲ کیلوگرم طلا به یکی از شرکت‌های وابسته به بابک زنجانی فروخته است.

از سوی دیگر، یکی دیگر از شرکت‌های وابسته به رضا ضراب به نام «رویال شپینگ» در ماه مه ۲۰۱۲ از طریق شعبه بانک ملت در استانبول، پنج میلیون و صد هزار لیر به حساب یکی از شرکت‌های وابسته به زنجانی واریز کرده بود.

پس از آن‌که رضا ضراب در سال ۲۰۱۰، با ابرو گوندش ازدواج کرد، روزنامه‌های ترکیه نوشتند که همسر جدید ستاره موسیقی ترکیه متولد ۱۹۸۳ در تبریز است و تابعیت جمهوری آذربایجان و ترکیه را دارد. با این حال در برخی منابع ذکر شده که او در باکو به دنیا آمده است و از کودکی در ترکیه زندگی می‌کرده است. این در حالی است که یکی از اتهامات ضراب، پرداخت رشوه برای تسریع در دریافت تابعیت ترکیه اعلام شد.

خبرگزاری المان روز جمعه ۱۷ ژوئن ۲۰۱۶-۲۸ خرداد ۱۳۹۵، به نقل از دادستانی فدرال نیویورک گزارش داد که ریچارد برمن به این نتیجه رسیده که ثروت هنگفت، ارتباطهای وسیع و عدم پیوند رضا ضراب با جامعه امریکا احتمال فرار او را افزایش می‌دهد.

ضراب دارای دست‌کم سه گذرنامه از کشورهای ترکیه، ایران و مقدونیه است. یکی دیگر از علت‌های مخالفت دادگاه با وثیقه ۵۰ میلیون دلاری ضراب احتمال فرار او به کشورهای چون ترکیه و ایران عنوان شده که با امریکا قراردادی برای استرداد مجرمان ندارند.

رضا ضراب یکی از افراد کلیدی پرونده بابک زنجانی متهم زندانی در ایران محسوب می‌شود. زنجانی خود را «بسیجی اقتصادی» معرفی می‌کند و از سوی امریکا و اتحادیه اروپا به عنوان شخصیت محوری دور زدن تحریم‌ها علیه حکومت اسلامی در فهرست افراد تحریم‌شده قرار گرفته است.

رسول کوهپایه‌زاده، وکیل زنجانی، ۱۶ فروردین ۱۳۹۵-۴ آوریل ۲۰۱۶، در دفاع از موکلش گفته است که او برای دور زدن تحریم‌ها با ضراب همکاری می‌کرده و «بازداشت ضراب بیان‌گر خدمت موکلم به‌نظام» است.

ضراب حدود دو ماه پس از توافق هسته‌ای میان ایران و کشورهای ۱+۵ و آغاز اجرای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) بازداشت شد. احتمال می‌رود که او به ۳۰ تا بیش از ۵۰ سال زندان محکوم شود.

در چنین شرایطی، «ابرو گوندش» خواننده مشهور پاپ ترکیه از طریق وکیل خود از رضا ضراب درخواست طلاق کرده است. ضراب در نامه‌ای از زندان نوشته است: «در تاریخ ۱۳ سپتامبر همسر من از طریق وکیل خود از من درخواست طلاق کرده است. به دنبال آن یکبار دیگر از طریق وکیل خود با فشار آوردن به روی من خواهان جدائی شده و در نهایت فرم درخواست طلاق را در تاریخ ۲۳ سپتامبر برای من ارسال کرده است. علی‌رغم مرحله دشوار کنونی در زندگی، به تصمیم همسر من در زمینه جدائی احترام می‌گذارم».

ابرو گوندش ۴۱ ساله، که خواننده‌ای شناخته شده در ایران است حدود ۶ سال پیش با رضا ضراب ازدواج کرد. حاصل این ازدواج دختری ۵ ساله به نام «آلارا» است. ابرو اکنون به همراه دخترش در یک ویلا ۲۵ میلیون دلاری زندگی می‌کند که همسرش به او هدیه داده و سپس آن را پس گرفته بود. به گفته اطرافیان او قرار است بعد از طلاق از این ویلا خارج و در جای دیگری ساکن شود.

گوندش با اولین آلبومش در سال ۱۹۹۳، به شهرت رسید. او عضو هیات ژوری مسابقه «O Ses Türkiye» (مسابقه آواز خوانی مشهور ترکیه که در آن بهترین آوای ترکیه انتخاب می‌شود) بود. پیش‌تر رسانه‌های ترکیه نوشته بودند که او چندباری هم به ایران سفر کرده است.

ابرو پیش از این به دنبال انتقادات از ولخرجی‌های ضراب و هدایای گران‌بهایش گفته بود: «رضا قرار است مریخ را هم بخرد و به من هدیه بدهد!»

در بخش اول، ضراب علاوه بر انتقال پول به ایران، به پرداخت رشوه به نزدیکان اعضای دولت برای تسهیل امر سرمایه گذاری و همچنین تسریع دریافت تابعیت ترکیه برای خود و نزدیکانش متهم بود.

بخش دوم پرونده به سرمایه‌گذاری‌ها در بخش املاک و فعالیت‌های چند شرکت بزرگ ساختمانی مربوط می‌شد.

بخش سوم هم به اعطای مجوز ساخت هتل در مناطق حفاظت شده تاریخی و فرهنگی استانبول ربط داشت که در نزدیکی خط آهن در حال احداث مرمره واقع بود.

با این حال رضا ضراب در تیر ماه ۱۳۹۴، جایزه گرفت. به گزارش رسانه‌های ترکیه، رضا ضراب این جایزه را در بخش صادرات دریافت کرده است.

آن هم از سوی مقامات ارشد حزب حاکم عدالت و توسعه که رجب طیب اردوخان، رئیس جمهور نیز در آن حضور داشت.

معاون نخست وزیر، وزیر اقتصاد و رئیس صادرات ترکیه از جمله این مقامات بودند که به تاجر ایرانی جایزه دادند.

این تاجر ایرانی که گفته می‌شود فعالیت‌های گسترده تجاری در ترکیه دارد، همواره در طول سال‌های اخیر خبرساز بوده است. بر این اساس ارائه جایزه به او از سوی مقامات ارشد دولت ترکیه، خشم مخالفان را برانگیخته و آن‌ها به نقد دولت پرداختند.

برخی رسانه‌های ترکیه، در این رابطه حضور رجب طیب اردوخان در مراسم اهدای جایزه به رضا ضراب را برجسته کرده و این حرکت او را زیر سؤال برده بودند.

چهارشنبه هفتم مهر م [میزان] ۱۳۹۵ - بیست و هشتم سپتامبر ۲۰۱۶

ادامه دارد.